

Konferences pārskats par vērtībizglītību Latvijā vispārizglītojošās skolās

2013.gada 1.novembrī Valsts izglītības satura centrs sadarbībā ar LU sociālo zinātņu fakultāti Rīgā Hotel Albert konferenču telpās rīkoja gadskārtējo konferenci-diskusiju „**Kādam būt vērtībizglītībai Latvijā vispārizglītojošās skolās?**”.

Konferences mērķis bija aktualizēt garīgo vērtību nozīmību izglītības procesā, stiprināt vērtībizglītības virzību izglītības sistēmā, kā arī nodrošināt vērtībizglītības jomā iesaistīto pētnieku, ekspertu, skolotāju un izglītības politikas veidotāju viedokļu apmaiņu.

Konferences gaitā veidojās labvēlīga komunikācija starp dažādu izglītības jomu speciālistiem. Diskusiju rezultātā tika apzināts sabiedrības vērtību pieprasījums, izvērtēta situācija un atbildība vērtībizglītības īstenošanā, iezīmēta virzība, kas būtu jādara, lai nodrošinātu skolēnam drošu emocionālo vidi skolā un morālās izglītības bāzi mācību procesā.

VISC vadītājs Guntis Vasiļevskis uzsvēra, ka izglītības sistēma ir viens no ietekmīgākajiem instrumentiem, kas veido morālās, garīgās, ētiskās vērtības un uzskatus par dzīvi. G.Vasiļevskis uzsvēra, ka vērtībām ir noteicoša nozīme izglītības saturā, jo vērtības pēc savas būtības ir ideāli, kurus sabiedrība augstu vērtē un ciena.

Arī VISC vecākā referente Dr. Spodra Austruma uzsvēra kopīgu ideālu, kā sabiedrības virsvērtības nozīmi, un izvērtēja patērētājsabiedrības un plašsaziņas līdzekļu ietekmi uz mācību satura vērtībizglītojošiem aspektiem, tomēr minot arī to, ka skolēnu iesniegtie darbi vēstures izpētes konkursiem un kulturoloģijas konkursā „Kultūras kanonu 21.gadsimta jaunietim”, uzrāda augsta patriotisma vērtības klātesamību.

Konferencē Saeimas izglītības, kultūras un zinātnes komisijas priekšsēdētāja Dr. Ina Druviete savā uzrunā akcentēja to, ka demokrātiskā iekārta ar stabilām tradīcijām ar likuma spēku nevar noteikt par pienākumu ievērot noteiktas vērtības. Līdz ar to likumdevējs var radīt tikai labvēlīgu vai mazāk labvēlīgu ietvaru vērtību formulēšanai un ievērošanai. Dr. I. Druviete par nozīmīgām vērtībām jaunās paaudzes audzināšanā un izglītībā nosauca cieņu citam pret citu un cilvēkmīlestību kā sabiedrības vērtību stiprināšanas pamatu. Deputāte norādīja arī uz plašsaziņas līdzekļu ietekmi uz skolēnu domāšanu.

LU asoc. prof. Dr. Baiba Bela uzsvēra, ka vērtību nozīmība ir nevis konkurencē, bet sadarbībā, demonstrēja pasaules vērtību pētījumu (WVS) salīdzinošos mērījumus.

LU SZF profesore Dr. Skaidrīte Lasmane runāja par vērtību mainību un uzsvēra, ka vērtībām ir liela jēga. Liela nozīme sabiedrībā un cilvēka pašapziņas veidošanā ir tam, ka katrs par savu darbu un centieniem saņem atzinību, pozitīvu novērtējumu, jo tas, kuru atzīst var justies drošs, atgādinot M. Pontī ideju, ka mēs nekad nevaram aiziet no savas dzīves.

LU profesore Dr. Sandra Sebre, runājot par skolēna vecuma īpatnībām, minēja morālās izglītības praksi Kanādā un kā galvenos atslēgas vārdus vērtībpiņemšanas aspektā uzsvēra skolēna pašcieņas celšanu, ticības veidošanu saviem spēkiem un godīguma audzināšanu.

UNESCO Latvijas Nacionālā komisijas ģenerālsekretāra p.i. Baiba Moļņika un Latvijas Nacionālā kultūras centra tautas lietišķās mākslas eksperte Linda Rubena pieskārās nacionālo vērtību un kultūras mantojuma vērtību aspektam.

Rīgas Franču liceja skolotāja Evi Daga-Krūmiņa raudzījās uz vērtību piedāvājuma no digitālās paaudzes vērtību vajadzību viedokļa, izceļot nacionālās un pilsoniskās vērtības kvalitātes jautājumus, uzskatot, ka skolēns vēlas būt ne tikai savas, bet arī Eiropas Savienības pilsonis, izceļot skolotāja īpašo lomu argumentācijā – kāpēc būt patriotam ir labāk. Viņasprāt, vērtībizglītība nav viegli īstenojama tāpēc, ka arī patērētājsabiedrība orientējas uz to, lai skolas būtu darba ņēmēju kalve, nevis par to, vai skolās izaug krietni pilsoņi.

LU profesore Dr. Laima Geikina pieskārās globālās kultūras sociālajam fonam vērtībizglītības nozīmes skaidrošanā, kad vērtībizglītībai, viņasprāt, ir ievērojama nozīme, lai veidotos gudrs patērētājs kultūras lielveikala apstākļos. Profesore uzsvēra arī vienu no globalizācijas būtiskiem rādītājiem – domāšanas un vērtību transmisijas mobilitāti. Lai sekmīgi īstenotu izglītības principus *mācīties būt* un *mācīties dzīvot kopā* vērtībizglītībā, Dr. L.Geikina piedāvāja izglītības sistēmas decentralizāciju un mācību satura integrāciju.

Izglītības un zinātnes ministrijas viedokli pārstāvēja IZM darba grupas locekle „Rīgas Dabaszinību skola” direktore Dr. Daiga Kalniņa, pastāstot par jauno kompetencēs balstītu valsts pamatzglītības standarta projektu. Viņa uzsvēra, ka šāda pieeja paredz mācību procesu, kad mācīšanās laikā skolēns vērtības apgūst kā kompetenci.

Diskusijas gaitā, kuru vadīja LU lektors, filozofs Artis Svece tika izteikti viedokļi, gan par plašsaziņas līdzekļu, globalizācijas, komercstruktūru un patērētājsabiedrības lomu un ietekmi vērtībizglītības ierosināšanā, gan par ģimenes lomu un atbildību tradicionālo vērtību saglabāšanā. Moderators aktualizēja jautājumu par cieņu un iecietību pret citādā viedokli, aicinot ieklausīties – ko katrs saprot ar jēdzienu un darbību – vērtībizglītība?

Savā pieredzē – kā īstenot vērtībizglītību skolas vidē visos mācību priekšmetos dalījās Olaines 2.vidusskolas direktore Ludmila Osipova. Kādas vērtības skolēni aktualizē ikdienā pieredzē dalījās Minhauzena muzeja direktore Irina Noriņa. Klātesošie izteica viedokļus par vērtībizglītības sistēmas pilnveides iespējām, sadarbību radot labvēlīgus priekšnoteikumus komunikācijas veidošanai starp dažādām skolām, pētniekiem un IZM.

Konferences organizētāji apkopoja viedokļus ar mērķi pilnveidot vērtībizglītības darbības iespējas, sniedzot ieguldījumu jaunā, uz kompetenču pieeju balstītā valsts pamatizglītības standarta projekta satura pilnveidē.

VISC pateicas visiem dalībniekiem, kuri izrādīja interesi un bija apzinājuši vērtībizglītības problēmas un aktīvi puda savu viedokli gan referējot, gan piedaloties diskusijās ar konstruktīviem priekšlikumiem, piedāvājot jaunus instrumentus vērtību attīstībai vērtībizglītības satura uzlabošanā.

Īpašs paldies LU sociālo zinātņu fakultātes profesorei Dr.Skaidrītei Lasmanei par ierosmi un sadarbību!

Foto A.Bērziņš laikraksts "Izglītība un Kultūra".